

تدائوکی^۱

نرگس کشتی آرای^۲

تاریخ پذیرش و انتشار: ۱۳۹۸/۱۲/۱۸

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۸/۲۶

تدریس اقامت^۳ بین دودنیای برنامه درسی است برنامه درسی به عنوان طرح با برنامه درسی به عنوان تجربه زیسته، برنامه درسی به عنوان طرح مستلزم کنار گذاشتن فردیت وعدم حضور زنده و بانشاط افراد در فرایند برنامه درسی است. (Aoki Ted, 2005.p159)

مروری بر زندگی شخصی و علمی

تدائوکی یکی از برجسته ترین و تأثیرگذارترین صاحب نظران حوزه پدیدار شناسی در تعلیم و تربیت و برنامه درسی است. او در سال ۱۹۱۹ در کامبرلند^۴ متولد شد. وی که تحصیلات لیسانس خود را در دانشگاه بریتیش کلمبیا و فوق لیسانس خود را در حوزه تعلیم و تربیت از دانشگاه آلبرتای کانادا و دکترای خود را از دانشگاه اورگن^۵ دریافت کرد، تا همین اواخر پروفیسور در تعلیم و تربیت و رئیس گروه آموزش متوسطه و مرکز مطالعات پدیدار شناسی در تعلیم و تربیت دانشگاه آلبرتا بود. اگرچه او هم اکنون مدت هاست که بازنشسته شده اما دامنه تأثیرات او بر حوزه مطالعات برنامه درسی در سطح کانادا، امریکا، آسیا و حتی آفریقا و اروپا به واسطه دانشجویانی که تربیت کرده است، همچنان فراگیر بوده است.

تدائوکی در حقیقت فرزند یک خانواده مهاجر ژاپنی به کانادا است. والدین او که در ژاپن معلم بودند به دعوت جامعه ژاپنی های مقیم کانادا در سال ۱۹۱۰ به ونکوور مهاجرت کردند اما همان طور که تاریخ نشان می دهد وضعیت برای این گونه مهاجران چندان آسان نبود. او از دوران تحصیل خود به عنوان آموزش و پرورش دوگانه نام می نهد که در طی آن او به عنوان یک ژاپنی رشد کرده و بزرگ شده و در یک مدرسه دولتی انگلیسی زبان در بریتیش کلمبیا^۶ درس خوانده و به قول خودش به عنوان یک بچه دورگه تربیت شده است. در سال ۱۹۴۲ کلیه کانادایی های ژاپنی تبار وادار به ترک منطقه شدند. تدائوکی که در آن زمان لیسانس تجارت داشت به کار در همین زمینه مشغول شد. سپس مدت ها پس از جنگ جهانی دوم علی رغم وجود تبعیض نژادی، وی در مدارس مختلف به عنوان دبیر علوم اجتماعی و نیز معاون مدرسه مشغول فعالیت بود و سپس تحصیلات خود را ادامه داد. شهرت او در زمینه تدریس

1 - Ted Aoki

۲- دانشیار مطالعات برنامه درسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اصفهان (خوراسگان).

3 -Indwelling

4 - Cumberland

5 - Oregon

6 -British Columbia

سبب شد تا رئیس گروه آموزش متوسطه دانشگاه آلبرتا^۱ از او برای تدریس دعوت به عمل آورد و بدین سان بود که او در سال ۱۹۶۴ به دانشگاه آلبرتا آمد و آنجا مکتب پدیدارشناسی در تعلیم و تربیت را نشر و توسعه داد. پدیدارشناسی به رهبری تد آئوکی، در دانشگاه آلبرتا خصوصاً در گروه آموزش متوسطه نهادینه شد. مشارکت آئوکی به عنوان مدیر گروه از سال ۱۹۷۷ تا ۱۹۸۵، بسیار چشمگیر بود.

تد دارای مدرک دکترای افتخاری حقوق از دانشگاه لثبریج^۲ (۱۹۹۸)، دانشگاه بریتیش کلمبیا (۱۹۹۱)، دانشگاه آلبرتا (۱۹۹۲) و دانشگاه انتاریو غربی^۳ (۱۹۹۹) اخذ و جوایز زیادی مثل کاپا^۴ جایزه سال دانشگاه آلبرتا (۱۹۸۵)، جایزه CEA Whitworth برای پژوهش در آموزش و پرورش توسط انجمن آموزش کانادا (۱۹۸۵)، جایزه انجمن تحقیقات آموزشی آمریکا^۵ (۱۹۸۷) جایزه پروژه نظریه برنامه درسی دانشگاه ایالتی لوئیزیانا^۶ بتن روژ^۷ (۲۰۰۰) و جایزه مربیگری موسسه بین‌المللی برای روش‌شناسی کیفی (۲۰۰۱) را دریافت کرد. او علاوه بر این موارد عضویت در انجمن‌های بین‌المللی بی‌شماری را در کارنامه خود دارد (ایروین^۸، ۲۰۰۵).

پایانر ضمن منحصر به فرد خواندن تد آئوکی معتقد است اگر در حوزه تعلیم و تربیت جایزه نوبلی وجود داشت قطعاً او دریافت‌کننده آن بود. تد را شخصیت افسانه‌ای در مطالعات برنامه درسی آمریکای شمالی می‌داند. کارهای تد آئوکی در آمریکا و کانادا منشاء تغییرات گسترده‌ای در بازفهمی برنامه درسی شده است. تلاش او برای درک برنامه درسی از منظر پدیدارشناسی، یک گفتمان درسی خودمختار و مهم به شمار می‌آید که به چیزی متفاوت از آنچه تعیین شده است، تمایل دارد. او نه تنها در درک برنامه درسی به عنوان متن پدیدارشناسی که در پسا ساختارگرایی نظریه انتقادی و نقادی فرهنگی نیز صاحب نظر است (پایانر، ۲۰۰۵).

اندیشه و افکار

تد آئوکی (۲۰۰۵) ضمن نقد جریان فکری علوم اجتماعی به بیان پاره‌ای از پژوهش‌ها در حوزه برنامه درسی می‌پردازد و سه جهت‌گیری اساسی پژوهشی را در برخورد با پدیده‌های اجتماعی مطرح می‌کند ۱- جهت‌گیری تحلیلی تجربی ۲- جهت‌گیری تفسیری موقعیتی ۳- جهت‌گیری انتقادی

۱- جهت‌گیری تحلیلی تجربی: تد آئوکی به توصیف جریان فکری علوم اجتماعی خصوصاً پژوهش کمی در حوزه آموزش می‌پردازد او معتقد است جهت‌گیری تحلیلی تجربی یکی از رایج‌ترین جهت‌گیری‌های موجود در جوامع تحقیقاتی آمریکای شمالی می‌باشد. یک محقق بر اساس این جهت‌گیری جهان و دنیای خود را از دیدگاهی به‌دوراز تعصب و بی‌طرفانه در نظر گرفته و تلاش می‌کند آن را تحت کنترل و اختیار خود درآورد. کنترل ذهنی این جهان به‌طور غیرمستقیم و از طریق ساختارهای (سازه‌های) مفهومی حاصل شده و دانش مربوط به این جهان نیز از طریق مشاهدات هدایت شده و تدابیر به‌دقت طراحی و کنترل شده حاصل می‌گردد. این تجربه و آزمایش علمی یک الگوی

1 - Alberta

2 - Lethbridge

3 - Western Ontario

4 - Kappa

5 - American Educational Research Association

6 - Louisiana

7 - Baton Rouge

8 - Irwin

نمادین است. از این رو محقق به طور عینی و بدون هیچ گونه تعصبی به جهان خود نزدیک می‌شود. معتبر سازی اطلاعات و دانش بدست آمده از این جهت گیری از طریق شواهد و مدارک تجربی موثق یافت شده در این جهان عینی صورت می‌گیرد. مفهوم "زندگی" از یک جهت گیری تا جهت گیری دیگر بسیار متفاوت می‌باشد. بر طبق این جهت گیری می‌توان انسان را در زندگی اجتماعی مبتنی بر قطعیت پیش‌بینی پذیری و احتمال، تو صیف و تشریح نمود. تدائوکی بر این باور است که این سنت تجربی - تحلیلی به جداسازی بنیادین بین شخص و جهان اشاره می‌کند و در نتیجه در نقطه مقابل شیوه‌های پدیدار شناختی و زیباشناختی قرار می‌گیرد. این جدایی، هرگونه دستکاری "اهداف" در مطالعه را مجاز می‌شمرد. پژوهشگر "تجربی" عینی بودن یا قطعی بودن را درک می‌کند. یک فرض منسوب به سنت "تجربی-تحلیلی" این است که در صورت عدم قطعیت و در نهایت احتمال، تمام زندگی می‌تواند شرح داده شود. از این رو پیش‌بینی وقایع هم انسانی و هم "بی طرفانه" یک هدف عملی واقع‌گرایانه به شمار می‌آیند.

۲- جهت‌گیری تفسیری موقعیتی در این جهت‌گیری روش‌های مختلفی وجود دارد بطوریکه هر یک از این روش‌ها امکان توصیف پدیدارشناسانه از یک موقعیت را فراهم می‌سازد. افراد به طور پیوسته ضمن ادراک جهان پیرامون خود به معنا بخشی به آن و ساختن جهان شخصی خود اقدام می‌کنند. از این رو در موقعیت اجتماعی‌ای که در آن افراد حوادث وقایع با یکدیگر حرکت می‌کنند راه‌های بسیار زیادی وجود دارد که افراد می‌توانند در آن موقعیت به آن معنا بخشند. به عبارت دیگر افراد به طور پیوسته به تفسیر و تعبیر رویدادها و وقایعی می‌پردازند که آن‌ها را تجربه می‌کنند بطوریکه تفاسیر یک فرد با فرد دیگر متفاوت است. محقق‌ی که در زمینه تحقیق تفسیر موقعیتی فعالیت می‌نماید باید دو نکته مهم را مدنظر داشته باشد: (۱) افراد به تمامی موقعیت‌هایی که با آن روبرو می‌شوند معنای مشخصی می‌بخشند. (۲) افراد وقایع و رویدادهای یکسان را به شیوه‌های مختلف تفسیر و تعبیر می‌نمایند. او پدیدار شناختی را یک تلاش منظم و دقیق برای درک عمیق تجربه می‌داند. با رویکرد پدیدارشناسی، پژوهشگر برنامه‌دستی به مطالعه کسانی که در "اینجا و وضعیت کنونی" زندگی می‌کنند، می‌پردازد. "وضعیت زندگی" به طریقی که یک تجربه خودی را بازگو نماید، توصیف می‌شود. آئوکی در خصوص این مطلب می‌گوید "این مصداق، بازگوکننده درک افرادی است که در آن موقعیت زندگی می‌کنند. قواعد این درک معنی به طور مؤثر توسط افرادی که در آن موقعیت قرار دارند، ایجاد می‌شود" (پاینار، ۲۰۰۵).

۳- جهت‌گیری‌های انتقادی که مستلزم ارتباط فرد با خود و دنیای اجتماعی است با نوعی بازاندیشی همراه است. محقق به هنگام رویارویی با موضوعات وارد دنیای آن‌ها شده و به طور متقابل در فعالیت فکورانه با آن‌ها شریک می‌شود. او خود و موضوعات را مورد بررسی قرار می‌دهد. در این فرآیند محقق و موضوعات در یک گفتگوی آزاد با یکدیگر قرار می‌گیرند. او معتقد است که ما باید از روش‌هایی جهت پژوهش استفاده نماییم تا ما را از نگاهی تک بعدی رها کند و فرایند کشف و آشکار ساختن لایه‌های زیرین معابر تحقیق را فراهم آورد.

تدائوکی به بیان تمایز بین تکنیک و رویه در فهم شایستگی می‌پردازد. شایستگی با رویکرد ابزاری جهت‌دار و تحت کنترل است. در صورتی که با مفهوم رویه‌ای درون موقعیت ساخته می‌شود و واقعیت‌های جایگزین کشف می‌شوند. او در بیان رویکرد جایگزین در ارزشیابی برنامه‌دستی به دو رویکرد اشاره دارد رویکرد تکنیکال که سمت‌وسوی ارزشیابی مشخص است و رویکرد دوم ارزشیابی موقعیتی است.

یکی دیگر از اندیشه‌های کلیدی تد آئوکی تمایزی است که میان برنامه درسی به‌عنوان طرح با برنامه درسی به‌عنوان تجربه زیست شده قائل می‌شود. او خاستگاه برنامه درسی به‌عنوان طرح را خارج از کلاس درس و در دپارتمانها و مناطق آموزشی می‌داند، که به‌وسیله گروهی از معلمان تحت سرپرستی راهنمایان برنامه درسی انجام می‌شود. برنامه درسی به‌عنوان طرح دنیای مدیران آموزشی و طراحان برنامه درسی است و خاستگاهش بیرون کلاس درس است و معلم تنها کارمند و نصاب برنامه درسی است. این امر مستلزم کنار گذاشتن فردیت و عدم حضور زنده و بانشاط افراد در فرایند برنامه درسی است. در حقیقت برنامه درسی به‌عنوان طرح بیانیه‌ای رسمی است که منابعی را برای معلمان و دانش‌آموزان پیشنهاد می‌کند که به‌صورت تلویحی مربوط به نیت‌ها و علائق^۱، بیانیه‌ای مربوط به آنچه دانش‌آموزان و معلمان باید انجام دهند و بیانیه‌ای مربوط به ارزشیابی از دانش‌آموزان نیز هست. در مقابل برنامه درسی به‌عنوان تجربه زیست شده عبارت است از دنیای واقعی برنامه درسی به‌عنوان آنچه زیست شده و دانش‌آموزان و معلمان آن را تجربه کرده‌اند. یعنی زندگی کردن و تماس رودررو با تک‌تک دانش‌آموزان که دارای علائق، توانمندی‌ها و ویژگی‌های منحصربه‌فرد و ویژه‌ای هستند، که این همان چیزی است که در برنامه درسی مورد غفلت قرار گرفته است. آئوکی معتقد است تدریس اساساً حالتی از هستی محسوب می‌شود "نوعی بودن است. آئوکی بیان می‌کند که برای یک معلم قرار گرفتن در چنین وضعیتی قرار گرفتن "در مقام مقایسه" به‌حساب می‌آید. معلم با قرار گرفتن در بین افق برنامه درسی به‌عنوان طرح و افق برنامه درسی به‌عنوان تجربه زیسته آنچه که در مدارس و کلاسهای درس زیست می‌کند هم‌زمان در تلاش است تا به هر دو گوش فرا دهد. "این فشاری است که (یک معلم) با خود همراه می‌کند. تنش این امر که فقط طرح را دنبال کند و یا آن را نادیده بگیرد و در نتیجه مسئولیت رسمی معلمی را به کنار نهد، امری است که معلم را به چالش می‌گیرد. او اجرای برنامه درسی با رویکردی ابزاری را کاملاً مبتنی بر چارچوب مشخص رو به‌سوی اهداف از قبل تدوین‌شده می‌داند که قطعاً در چنین فضایی گرایش به کنترل موقعیتی وجود دارد. ولی در رویکرد رویه‌ای مبتنی بر موقعیت، درک متقابل و فهم غیرمستقیم مورد توجه است. به‌گونه‌ای که واقعیت برنامه درسی در جامعه‌ای از بازیگران و مشارکت‌کنندگان شکل می‌گیرد این رویکرد به‌مثابه اقدامی رهایی‌بخش قلمداد می‌گردد

آئوکی (۱۹۸۴) از مربیانی که مفهوم "عملی" را هم‌معنی "فن" و مرتبط با "تبحر" در کار آموزش بدانند، انتقاد نموده است. در این صورت اندیشه برنامه درسی اثربخش، دنیا‌زندگی معلمان و دانش‌آموزان محسوب می‌شود. معلمان که عمیقاً با دنیای واقعی زنده و بانشاط کلاس درس همراه هستند کنار گذاشته‌شده و تنها به‌عنوان کارمندان و نصابان برنامه درسی تلقی می‌شوند (پاینار، ۲۰۰۵).

آئوکی (۲۰۰۵) در باب رابطه بین نظر و عمل تفکیک صورت گرفته بین دانشگاه‌ها و مدارس حرفه‌ای مبتنی بر حضور نظریه‌پردازان در دانشگاه‌ها یعنی جایی که تفکر مورد تأکید است و کارورزان در مدارس حرفه‌ای (مانند پزشکی، قانون، بازرگانی، پرستاری و آموزش و پرورش) یعنی جایی که عمل مورد توجه است را مورد انتقاد قرار می‌دهد. او در

1 - Intent and Interest

این باب بیان می‌کند: اگر ما تصدیق کنیم که "تفکر و عمل" اعمال انسانی مهمی هستند، آیا اغلب این‌طور باید باشد که ما اول فکر کنیم و بعد عمل کنیم؟ آیا باید به‌طور کامل و به‌صورت خطی از "تئوری به عمل" دسترسی پیدا کنیم؟ من فکر می‌کنم نه. بدون رد کردن این رویکرد به‌طور کامل، ما باید آزادباشیم تا سایر احتمالات دیگر برای درک نظریه‌پردازی (تئوری) و عمل را مورد کاوش و بررسی قرار دهیم، همانند ارتباط بین "تئوری و عمل". زمان این رسیده که روش سنتی درک "ما فکر می‌کنیم و عمل می‌کنیم" را مورد سؤال قرار داده و به سمت پذیرفتن یک حس آموزنده ترو خلاقانه‌تر از تئوری پیش برویم.

بر اساس دیدگاه او در بحث پیرامون تئوری و عمل سه فهم از مدرسه را بیان می‌کند.

دیدگاه اول، مدرسه‌ای که در درجه اول بر تفکر عقلانی و مهارت‌های فکری تأکید می‌کند. برنامه درسی اساساً به‌عنوان شیوه اندیشیدن و تفکر دیده می‌شود که با انباشت دانش حقیقی و تئوری همراه است. این مدرسه معلم یا دانش‌آموز را به‌عنوان دو بخش روح و جسم درک می‌کند. تدریس فرایندی است که اساساً به تشکیل ساختمان ذهن از طریق محتوای حقیقی و دانش تئوریک اقدام می‌کند.

دیدگاه دوم مدرسه‌ای است که عمدتاً با "انجام دادن" موافق است. مدرسه‌ای که مهارت‌های عملی مانند خواندن نوشتن حساب کردن را مورد تأکید قرار می‌دهد. مدرسه‌ای که مهارت‌ها را برای اهداف سازنده پرورش می‌دهد. این مدرسه به‌طور عملی هدایت می‌شود؛ شغل، راهنمای مفیدی جهت ساخت برنامه درسی است. مدرسه یک مکان آماده‌سازی برای بازار است و دانش‌آموزان بر تولیدات بازار، تأثیر می‌گذارند. مهم، علاقه و تمایل بازار است. زندگی بزرگسال مدل است و نوجوان به‌عنوان یک "بزرگسال نابالغ" که هنوز مهارت پیدا نکرده، درک می‌شود. در سطح مدرسه راهنمایی، این مدارس بازار محور، اغلب مدارس حرفه‌ای نامیده می‌شوند؛ در سطح آموزش عالی، آن‌ها مؤسسات تکنولوژی یا مدارس حرفه‌ای دانشگاه‌ها، نامیده می‌شوند. (مدارس مهندسی، پزشکی، تجارت، قانون، تعلیم و تربیت و مشابه این‌ها).

دیدگاه ۳ مدرسه‌ای است که عمدتاً با بودن و شدن موافق است. مدرسه‌ای که تبدیل‌شدن به موجودیت انسانی را مورد تأکید قرار داده و پرورش می‌دهد. چنین مدرسه‌ای از "انجام دادن" غفلت نخواهد کرد. بلکه بر همبستگی "انجام دادن" و "بودن" تأکید می‌کند که "تبدیل‌شدن" را دربرمی‌گیرد. اینجا، می‌فهمیم که برای شدن؛ وجود شخص باید باشد. معلم یا دانش‌آموز هم‌زمان به‌عنوان یک فرد و یک موجود اجتماعی دیده می‌شوند. اما از آنجایی که الویت مدرسه "شدن" است بر مرور و بررسی فکورانه از خود و جهان، که نگاه و عمل ما را ممکن می‌سازند، تأکید می‌کند (آتوکی ۲۰۰۵ ص ۳۶۱).

به‌علاوه آموزش نه‌تنها به‌عنوان یک حالت عمل کردن و انجام دان بلکه به‌عنوان یک حالت بودن با دیگران نیز، ادراک می‌شود. تدریس، ارتباط با دانش‌آموزان در موقعیت‌های سخت است که توسط پداگوژی خوب، راهنمایی می‌شوند. تدریس یک نتیجه سنجیده می‌باشد. نتیجه‌ای به درون دنیای احتمالات درحالی‌که در همان زمان در فکر

محدودیت دانش آموزان به‌عنوان وجودهای فانی است. اگرچه دیدگاه ۱ مدرسه و دیدگاه ۲ بر اساس جدایی جسم از ذهن پایه‌ریزی شده است اما، دیدگاه ۳ مدرسه، ریشه در تجسم معلمان و دانش آموزان به‌عنوان یک کل دارد. دیدگاه ۳، یکی شدن جسم و ذهن با بدن و روح را احیا می‌کند.

برنامه درسی به‌عنوان یک طرح، باید در درب کلاس درس منتظر دعوت از طرف معلمان و دانش آموزان باشد. و وقتی که برنامه درسی، معلمان و دانش آموزان در زدند (کلیک کردند)، ما احتمالاً یک تنش زنده را خواهیم یافت که به معلم و دانش آموزان اجازه می‌دهد که بگویند "ما با برنامه درسی زندگی می‌کنیم" برای برنامه ریزان درسی، یک سؤال چالش‌برانگیز وجود دارد. "چگونه یک برنامه درسی می‌تواند چنان ساخته شود که عمیقاً لمس شود؟ چگونه یک برنامه درسی به‌عنوان طرح، می‌تواند طوری ساخته شود که پتانسیل یک برنامه درسی زنده را داشته باشد؟" "چطور یک برنامه درسی می‌تواند آن قدر جالب تدوین شود که معلمان و دانش آموزان یک‌صدا به آن خوشامدگویند؟"

فهرست منابع:

فتحی واجارگاه، کورش. (۱۳۸۶). برنامه درسی به سوی هویت‌های جدید. شرحی بر نظریه‌های معاصر، تهران: انتشارات آییژ.

Aoki, T. T. (1988). Toward a dialectic between the conceptual world and the lived world: Transcending instrumentalism in curriculum orientation. In Pinar, W. F., (Eds.), Contemporary curriculum discourses (pp. 402-416). Gorsuch Scarisbrick, Scottsdale, Arizona.

Aoki, Ted. (2005). Curriculum in a New Key. United States of America: Lawrence Erlbaum Associates, Inc., Publisher.

Pinar, W. F. (2004). Understanding Curriculum. (With William, M Reynolds, Patrick Slattery, and Peter M. Taubman). Vol 17, New York: Peter Lang.

Irwin, R. L. (2005). Preface, *In Curriculum in a new key: The collected works of Ted T. Aoki, William F. Pinar and Rita L. Irwin* (Eds.). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.

منابع تکمیلی (Further Reading)

Aoki, T. T. (1999). In the midst of doubled imaginaries: The Pacific community as diversity and as difference. *Interchange: A Quarterly Review of Education*, 30(1), 27–38.

Aoki, Ted T. (1996). "Imaginaries of East and West: Slippery Curricula Signifiers in Education." In *Constitutive Interplay Midst Discourse of East and West: Modernity & Postmodernity Renderings in Adult & Continuing Education*. Alberta.

Aoki, Ted T. (1996). "Spinning inspired images in the midst of planned and live (d) curricula." *Fine*, fall, 7-14.

- Aoki, Ted T. (1995). "In The Midst of Language Education and Global Education." In Chapman M. & James Anderson, (Eds.), *Thinking Globally about Language Columbia*.
- Aoki, Ted T. (1994). *Humiliating the Cartesian ego.* Salt, 15(2) summer, 5-10.
- Aoki, Ted T. (1993). "Legitimizing Lived Curriculum: Re-mapping the Curricular Landscape." In Edmund Short, (Ed.), *the Journal of Curriculum and Supervision* (Association for Curriculum and Supervision), 8(3), spring.
- Aoki, Ted T. (1993). *Teachers Narrating Narratives Teaching: Pacific Rim Experiences.* Victoria, Department of International and National Education, Ministry of Education and Ministry Responsible for Multiculturalism, British Columbia.
- Aoki, Ted T. and M. Shamsheer, Eds. (1993). *The Call of Teaching.* Vancouver, British Columbia: Teachers Federation.
- Aoki, Ted T. (1993). "In the Midst of Slippery Theme-Words: Living as Designers of Multicultural Curriculum." In T. Aoki and M. Shamsheer, (Eds.), *the Call of Teaching,* Vancouver, British Columbia Teachers Federation.
- Aoki, Ted T. (1991). *Inspiring Curriculum and Pedagogy: Talk to Teachers.* Edmonton, Faculty of Education, University of Alberta. (Published by the Department of Secondary Education as a part of the celebration of the fiftieth anniversary of the Faculty of Education, University of Alberta.)
- Aoki, Ted T. (1991). "Five Curriculum Menus and a Note for the Next Half- Century." In Max van Manen (Ed.), *Phenomenology & Pedagogy,* Edmonton, Publication Services of the Faculty of Education, University of Alberta, and Vol. 9.
- Aoki, Ted T. (1991). *Voices of Teaching, Vol. II.* Vancouver, BC Teachers Federation. Pinar, William F. and Irwin, Rita L. (Eds.), *Curriculum in a New Key: The collected works of Ted T. Aoki.* Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Aoki, Ted T. (1991). "Layered Understandings of Orientations in Social Studies Program Evaluation." In James Shaver, (Ed.), *Handbook of Research in Social Studies Teaching and Learning.* Washington, DC, National Council for the Social Studies.